

PRESUDA SUDA (drugo vijeće)

6. listopada 1987.(*)

„Socijalna sigurnost – Primjena nacionalnih pravila za sprečavanje preklapanja –
Kvalifikacija invalidske mirovine druge države članice”

U predmetu 197/85,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku, na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u, koji je uputio Cour du travail de Mons (Viši radni sud u Monsu, Belgija), u postupku koji se vodi pred tim sudom između

Office national des pensions pour travailleurs salariés (ONPTS)

i

Domenice Stefanutti,

o tumačenju članaka 48. i 51. Ugovora o EEZ-u, članka 12. Uredbe Vijeća (EEZ) br. 1408/71 od 14. lipnja 1971. o primjeni sustava socijalne sigurnosti na zaposlene osobe i njihove obitelji koji se kreću unutar Zajednice (SL L 149, str. 2.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 5., str. 7.), te članka 7. stavka 1. točke (b) Uredbe Vijeća (EEZ) br. 574/72 od 21. ožujka 1972. o utvrđivanju postupka provedbe Uredbe (EEZ) br. 1408/71 o primjeni sustava socijalne sigurnosti na zaposlene osobe, samozaposlene osobe i članove njihovih obitelji koji se kreću unutar Zajednice (SL L 74, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 8., str. 3.).

SUD (drugo vijeće),

u sastavu: T. F. O’Higgins, predsjednik vijeća, O. Due i K. Bahlmann, suci,

nezavisni odvjetnik: C. O. Lenz,

tajnik: D. Louterman, administratorica,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za ONPTS, R. Masyn i J. Peltot,
- za D. Stefanutti, D. Rossini,
- za Talijansku Republiku, P. G. Ferri, *avvocato dello stato*, u svojstvu agenta,
- za Komisiju Europskih zajednica, J. Griesmar, u svojstvu agenta,

uzimajući u obzir izvještaj za raspravu i nakon usmenog postupka održanog 18. ožujka 1987.,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 10. lipnja 1987.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Presudom od 21. lipnja 1985., koju je Sud zaprimio 26. lipnja 1985., Cour du travail de Mons (Viši radni sud u Monsu) uputio je Sudu, na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u, četiri prethodna pitanja o tumačenju članaka 48. i 51. tog Ugovora, članka 12. Uredbe Vijeća (EEZ) br. 1408/71 od 14. lipnja 1971. o primjeni sustava socijalne sigurnosti na zaposlene osobe i njihove obitelji koje se kreću unutar Zajednice (SL L 149, str. 2.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 5., str. 7.), te članka 7. stavka 1. točke (b) Uredbe Komisije (EEZ) br. 574/72 od 21. ožujka 1972. o utvrđivanju postupka provedbe Uredbe br. 1408/71 (SL L 74, str. 1.), kako bi mogao okvalificirati talijansku invalidsku mirovinu za potrebe primjene belgijskih pravila za sprečavanje preklapanja.
- 2 Pitanja su postavljena u okviru spora između D. Stefanutti, talijanske državljanke s prebivalištem u Italiji koja je korisnik osobne talijanske invalidske mirovine, s jedne strane, i belgijskog osiguravajućeg društva, Office national des pensions pour travailleurs salariés (Nacionalni ured za mirovine zaposlenih osoba) (ONPTS), s druge strane, koje joj je odbilo dodijeliti mirovinu za nadživjele osobe nakon smrti njezinog supruga u veljači 1977., koji je u Belgiji radio gotovo 18 godina, a u Italiji 15 godina.
- 3 To odbijanje, temeljeno na belgijskom pravilu za sprečavanje preklapanja, prema kojem se mirovina za nadživjele osobe ne isplaćuje korisniku belgijske ili inozemne invalidske mirovine, ograničeno je na razdoblje od 1. veljače 1977. do 1. travnja 1977., u kojem je D. Stefanutti ipak primala tzv. naknadu za prilagodbu. Od 1. travnja 1979., nakon što je D. Stefanutti napunila 60 godina, dobila je zatraženu mirovinu za nadživjele osobe, zato što se u Belgiji invalidska mirovina, u slučaju žena koje su dosegle dob za umirovljenje utvrđenu u toj državi članici na 60 godina, smatra zamjenom za starosnu mirovinu, i zato što se takva starosna mirovina u načelu može preklapati s mirovinom nadživjele osobe. Ipak, ONPTS je primijenio drugo belgijsko pravilo za sprečavanje preklapanja koje omogućava takvo preklapanje samo do iznosa koji je jednak 110 % iznosa dodijeljene mirovine za nadživjele osobe.
- 4 Slijedom toga, D. Stefanutti je podnijela tužbu pred Radnim sudom u Charleoiu, tvrdeći da je pravo na belgijsku mirovinu za nadživjele osobe imala od veljače 1977. jer se njezina talijanska invalidska mirovina, koja se ne može zamijeniti starosnom mirovinom, trebala smatrati jednakom starosnoj mirovini, zbog čega se gore navedeno prvo pravilo nije moglo primijeniti. Sud je u toj točki proglasio tužbu dopuštenom, navodeći ipak da su (belgijska) mirovina za nadživjele osobe i (talijanska) invalidska

mirovina koja je izjednačena sa starosnom mirovinom različite, tako da se, u skladu s člankom 12. Uredbe br. 1408/71, mogu preklapati samo do granice utvrđene gore navedenim drugim pravilom za sprečavanje preklapanja.

- 5 I ONPTS i D. Stefanutti podnijeli su žalbu na tu presudu pred Cour du travail de Mons (Viši radni sud u Monsu), pri čemu je ONPTS tvrdio da se invalidska mirovina ne može izjednačiti sa starosnom mirovinom dok D. Stefanutti ne navrší 60 godina, a D. Stefanutti je smatrala da se u okviru izračuna na temelju prava Zajednice njezina talijanska mirovina može, na temelju članka 7. stavka 1. točke (b) Uredbe br. 574/72, uzeti u obzir za potrebe preklapanja s mirovinom za nadživjele osobe samo razmjerno razdoblju osiguranja koje je njezin pokojni suprug ostvario u Belgiji, i da je imala pravo na najpovoljniju mirovinu za nadživjele osobe između one koja proizlazi iz nacionalnih pravila izračuna i one koja proizlazi iz izračuna na temelju prava Zajednice.
- 6 U tim okolnostima Cour du travail de Mons (Viši radni sud u Monsu) postavio je sljedeća prethodna pitanja:
 - „1. U slučaju kada je, bez primjene propisa Zajednice, udovica radnika migranta stekla osobnu invalidsku mirovinu u jednoj državi članici, a u drugoj se državi članici, isto bez primjene propisa Zajednice, poziva na pravo na mirovinu za nadživjele osobe na temelju zaposlenja svojeg supruga, je li spojivo s člancima 48. i 51. Ugovora o EEZ-u da radi primjene pravila o sprečavanju preklapanja utvrđenih njezinim nacionalnim zakonodavstvom, institucija te druge države koja dodjeljuje mirovinu za nadživjele osobe na isti način uzima u obzir invalidsku mirovinu koju je dodijelila prva država kao što uzima u obzir invalidsku mirovinu dodijeljenu na temelju vlastitog zakonodavstva?
 2. U slučaju potvrdnog odgovora na prvo pitanje, kada zakonodavstvo države članice različito uređuje preklapanje mirovine za nadživjele osobe koja se tim zakonodavstvom dodjeljuje s invalidskom mirovinom ili starosnom mirovinom, kakvom treba smatrati invalidsku mirovinu koja se ne može zamijeniti starosnom mirovinom koju je dodijelila druga država članica: treba li je smatrati invalidskom mirovinom ili starosnom mirovinom? Treba li eventualno razlikovati situaciju s obzirom na to je li korisnik invalidske mirovine navršio dob za umirovljenje ili koristi starosnu mirovinu?
 3. Treba li dob za umirovljenje biti dob utvrđena zakonodavstvom pod koje potpada odredba o preklapanju ili dob utvrđena zakonodavstvom pod koje potpada mirovina koja se ne može zamijeniti, a čije je preklapanje njome uređeno?
 4. Jesu li odredbe članka 7. stavka 1. točke (b) Uredbe br. 574/72 primjenjive na preklapanje neizravne mirovine (mirovina nadživjele osobe) s izravnom mirovinom druge vrste (invalidska ili starosna mirovina)?”
- 7 Za potpunije izlaganje činjenica u glavnom postupku, tijekom postupka i pisanih očitovanja podnesenih Sudu upućuje se na izvještaj za raspravu. Ti dijelovi spisa u nastavku se spominju samo u mjeri u kojoj je to potrebno za obrazloženje odluke Suda.

Prvo pitanje

- 8 Prije razmatranja ovog pitanja, valja podsjetiti da u području socijalne sigurnosti članci 48. do 51. Ugovora o EEZ-u predstavljaju temelj i okvir za propise donesene za njihovu provedbu, među kojima je i Uredba br. 1408/71.
- 9 Svojim prvim pitanjem nacionalni sud u biti nastoji utvrditi sprečava li Uredba br. 1408/71, u slučaju kada je udovica radnika migranta stekla osobnu invalidsku mirovinu prema zakonodavstvu samo jedne države članice, a u drugoj se državi članici poziva na mirovinu za nadživjele osobe na koju je stekla pravo prema zakonodavstvu samo druge države članice, da na preklapanje tih mirovina potonja država primijeni svoja pravila za sprečavanje preklapanja.
- 10 S tim u vezi valja istaknuti da, u skladu sa sudskom praksom Suda, kada radnik prima mirovinu samo na temelju nacionalnog zakonodavstva, odredbe Uredbe br. 1408/71 ne sprečavaju da se to nacionalno zakonodavstvo primijeni na njega u cijelosti, uključujući nacionalna pravila za sprečavanje preklapanja (presuda od 5. svibnja 1983., Van der Bunt-Craig, 238/81, Zb., str. 1385.). Ovo isto tako vrijedi u slučaju nadživjelih osoba radnika koje traže mirovinu za nadživjele osobe.
- 11 Valja međutim istaknuti da, u skladu s ustaljenom sudskom praksom Suda, isto tako ako se primjena samo nacionalnog zakonodavstva pokaže za korisnika manje povoljnom od primjene pravila iz članka 46. Uredbe br. 1408/71, treba primijeniti odredbe toga članka (presuda od 2. srpnja 1981., Celestre, spojeni predmeti 116, 117, 119 do 121/80, Zb., str. 1737.).
- 12 Što se tiče primjene odredaba članka 46., valja istaknuti da iz zadnje rečenice članka 12. stavka 2. Uredbe br. 1408/71 proizlazi da se odredbe o smanjenju, obustavi ili ukidanju, koje su predviđene zakonodavstvom države članice, u slučaju preklapanja jednog davanja s drugim davanjima iz socijalne sigurnosti ne primjenjuju ako osoba prima davanja iste vrste za slučaj invalidnosti, starosti ili smrti. U tom kontekstu, prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda (presuda od 5. srpnja 1983., Valentini, 171/82, Zb., str. 2157.), davanja iz socijalne sigurnosti treba smatrati jednakima kada su njihova svrha i cilj te njihova osnova za izračun i njihovi uvjeti dodjele identični.
- 13 S tim u vezi dovoljno je napomenuti da taj zahtjev ni na koji način ne može biti zadovoljen kada su davanja povezana s različitim profesionalnim karijerama i, stoga, različitim razdobljima osiguranja; takav je slučaj između, s jedne strane, osobne invalidske mirovine koja se temelji na profesionalnoj karijeri koju je sam korisnik ostvario u državi članici i, s druge strane, mirovine za nadživjele osobe koja se temelji na profesionalnoj karijeri koju je preminuli bračni drug korisnika ostvario u drugoj državi članici. Budući da zadnja rečenica članka 12. stavka 2. Uredbe br. 1408/71 nije primjenjiva, na temelju prve rečenice članka 12. stavka 2., na nacionalna pravila za sprečavanje preklapanja se protiv korisnika davanja može isto tako pozvati u okviru pravila utvrđenih u članku 46. Uredbe br. 1408/71.
- 14 Stoga na prvo pitanje treba odgovoriti da u slučaju kada je udovica radnika migranta stekla osobnu invalidsku mirovinu prema zakonodavstvu samo jedne države članice, a u drugoj se državi članici poziva na mirovinu za nadživjele osobe koju je stekla prema

zakonodavstvu samo te države članice, Uredba br. 1408/71 ne sprečava potonju državu da primijeni svoja pravila za sprečavanje preklapanja.

Drugo i treće pitanje

- 15 Ova dva pitanja odnose se isključivo na pitanje kvalifikacije invalidske mirovine koju dodjeljuje druga država članica, za potrebe primjene pravila za sprečavanje preklapanja države članice koja je davatelj mirovine za nadživjele osobe stečene prema zakonodavstvu samo te države.
- 16 Valja podsjetiti da se ta pitanja kvalifikacije odnose samo na nacionalno pravo. Stoga je na nacionalnom sudu da procijeni sadržaj i tumačenje odredaba vlastitog zakonodavstva u pogledu preklapanja davanja.
- 17 Dakle, na drugo i treće pitanje valja odgovoriti da, za potrebe primjene pravila za sprečavanje preklapanja države članice koja je davatelj mirovine za nadživjele osobe stečene prema zakonodavstvu samo te države, kvalifikacija invalidske mirovine koju dodjeljuje druga država članica ne ulazi u područje prava Zajednice.

Četvrto pitanje

- 18 Kako proizlazi iz obrazloženja presude kojom je upućen zahtjev, svojim četvrtim pitanjem nacionalni sud u biti želi utvrditi jesu li odredbe članka 7. stavka 1. točke (b) Uredbe br. 574/72 primjenjive na preklapanje mirovine za nadživjele osobe stečene samo prema zakonodavstvu jedne države članice s invalidskom ili starosnom mirovinom druge vrste, koja je stečena samo prema zakonodavstvu druge države članice.
- 19 S tim u vezi valja istaknuti da zato što preklapanje davanja različite vrste već može ući u područje primjene članka 12. stavka 2. Uredbe br. 1408/71, situacija ne može biti drukčija što se tiče članka 7. stavka 1. točke (b) koji je donesen radi primjene članka 12. osnovne uredbe. Međutim, navedeni članak 7. stavak 1. točka (b) odnosi se samo na davanja isplaćena u skladu s odredbama članka 46. stavka 2. Uredbe br. 1408/71. Kako je istaknuto u vezi s prvim pitanjem, iznos mirovine stečene samo prema nacionalnom zakonodavstvu države članice u načelu treba odrediti prema tom zakonodavstvu a da nije potrebno uzeti u obzir razdoblja osiguranja ostvarena prema zakonodavstvu drugih država članica.
- 20 Međutim, kao što je navedeno i u pogledu prvog pitanja, odredbe članka 46. Uredbe br. 1408/71 treba primijeniti ako se primjena samo nacionalnog zakonodavstva pokaže manje povoljnom za korisnika mirovine. U tom kontekstu valja istaknuti da se usporedba koja je potrebna u smislu članka 46. stavka 1. drugog podstavka odnosi na, s jedne strane, davanje izračunano samo prema nacionalnom pravu, koje podliježe primjeni nacionalnih pravila za sprečavanje preklapanja i, s druge strane, davanja izračunano u skladu s pravilima Zajednice utvrđenima u članku 46. stavku 2., koje podliježe primjeni pravila za sprečavanje preklapanja uspostavljenih člankom 12. Uredbe br. 1408/71, kao i pravila donesenog radi provedbe te odredbe, to jest članku 7. Uredbe br. 574/72. Ako se potonji izračun pokaže povoljnijim za korisnika, potrebno ga je primijeniti kako bi davanje o kojemu je riječ bilo isplaćeno u skladu s odredbama članka 46. stavka 2. Uredbe br. 1408/71.

- 21 Stoga na četvrto pitanje treba odgovoriti da, u slučaju da se primjena samo nacionalnog zakonodavstva u konačnici pokaže manje povoljnom za korisnika, odredbe članka 7. stavka 1. točke (b) Uredbe br. 574/72 primjenjive su na preklapanje mirovine za nadživjele osobe stečene samo prema zakonodavstvu jedne države članice s invalidskom ili starosnom mirovinom druge vrste, koja je stečena samo prema zakonodavstvu druge države članice.

Troškovi

- 22 Troškovi Talijanske Republike i Komisije Europskih zajednica, koje su podnijele očitovanja Sudu, ne nadoknađuju se. Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenog,

SUD (drugo vijeće),

odlučujući o pitanjima koja mu je Cour du travail de Mons (Viši radni sud u Monsu) uputio presudom od 21. lipnja 1985., odlučuje:

1. **U slučaju kada je udovica radnika migranta stekla osobnu invalidsku mirovinu samo prema zakonodavstvu jedne države članice, a u drugoj se državi članici poziva na pravo na mirovinu za nadživjele osobe stečenu samo prema zakonodavstvu druge države članice, Uredba br. 1408/71 ne sprečava potonju državu da primijeni svoja pravila za sprečavanje preklapanja nacionalnih i inozemnih davanja.**
2. **Za potrebe primjene pravila za sprečavanje preklapanja države članice koja je davatelj mirovine za nadživjele osobe stečene samo prema zakonodavstvu te države, kvalifikacija invalidske mirovine koju dodjeljuje druga država članica ne ulazi u područje prava Zajednice.**
3. **U slučaju da se primjena samo nacionalnog zakonodavstva u konačnici pokaže manje povoljnom za korisnika, odredbe članka 7. stavka 1. točke (b) Uredbe br. 574/72 primjenjive su na preklapanje mirovine za nadživjele osobe, koja je stečena samo prema zakonodavstvu jedne države članice s invalidskom ili starosnom mirovinom druge vrste, koja je stečena samo prema zakonodavstvu druge države članice.**

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourggu 6. listopada 1987.

[Potpisi]

* Jezik postupka: francuski